

Tapani Pöyhtäri

Antero Niva

RANTSILAN RIISTAMIESTEN 30 VUOTIS –HISTORIIKKI

13.12.1991

ja

23.11.2012

RANTSILAN RIISTAMIESTEN 30 VUOTIS –HISTORIIKKI 13.12.1991

Suomalaiset heimot siirtyivät lähes kaksi vuosituhatta sitten tälle niemimaalle. Silloin ei ollut vielä olemassa kirjoitettuja lakeja, joilla olisi säädetty heidän eränkäyntiään. Kuitenkin heidänkin eräpoluillaan pidettiin voimassa monia yhteisiä sopimuksia, joita oli tehty yksittäisten kyläkuntien kesken, jopa yksittäisten miesten kesken. Oli muodostunut myös uskomuksiin perustuvia vakiintuneita tapoja sääntelemään pyytökulttuuria. Niistä on säilynyt sanontoja, kuten esim. 11.9. ”Ristinpäivänä nauris kuoppaan, lintu siipeen, mies metsään.” Tätä määräystä ei hevin rikottu, koska pelättiin toisten metsästäjien tai jumalten kosta rikkojaa kohtaan.

Ensimmäiset kirjoitetut metsästyssäännökset löytyvät Ruotsi-Suomen maalaista 1200-luvulta alkaen. Pitkin keskiaikaa lakeja paranneltiin. Niinpä vihdoinkin 1898 asetettiin kunnille velvoitteen petoeläinten hävittämisestä alueeltaan, mitä varten luotiin tapporahajärjestelmä. Vastapalvelukseksi kunnat saivat hyväksyä koiraverotuoton, jolla sanottu riistanhoitotoiminta voitiin rahoittaa. Seuraavan kerran metsästyslakia uudistettiin 1934. Jokaisen metsästäjän oli hankittava metsästyslippu ennen metsästyksen ryhtymistä. Hirvi oli rauhoitettu koko vuoden, mutta metsästys voitiin sallia asetuksella. Joutsen rauhoitettiin. Useimmilta kohdiltaan v. 1934 laki oli samanlainen kuin nykyinenkin metsästyslaki.

Kun sotavuodet olivat ohitse, asetettiin komitea 1947 lopussa suunnittelemaan uutta metsästyslakia. Mietinnöt kestivät kesään 1949 ja sen jälkeen se lähti lausuntokierroksille eri organisaatioihin. Vaikeimmin ratkaistavia asioita tuntuivat olevan metsästysalueiden muodostamiskysymys sekä metsästys- ja riistanhoito-organisaation muodostaminen.

Lakiehdotuksessa tuli eduskunnan lisäyksenä metsästysalueiden minimikoon vaatimus. Aluekoko oli hyvin perusteltavissa, mutta puolueet eivät uskaltaneet viedä vaalien tähden lakia päätökseen, vaikka asiantuntijataholta vakuutettiin väljien metsästysalueiden välttämättömyyttä. Lopulta eduskunnan lakivaliokunta veti pois koko lakiesityksestä metsästysalueita koskevan luvun ja niin jäi metsästys- ja riistanhoitoalueiden muodostaminen aikaisempaan tapaan tyystin vapaaehtoisuuden varaan. Lopulta laki kuitenkin annettiin, kun luonnonsuojelijoille oli vielä annettu myönnytyksenä taivaanvuohen rauhoitus. Laki hyväksyttiin valiokunnan ehdottamassa muodossa 10.11.1961 ja presidentti vahvisti sen 13.4.1962.

Tässä laissa oli niin kuin aikaisemminkin kaikissa edellisissä metsästysoikeuden säilyttäminen kuuluva maanomistajille. Mutta villeinä luonnossa tavattavat eläimet eivät kuitenkaan ole kenenkään omia. Omistusoikeus riistaan nähden syntyy vasta silloin, kun otus tavalla tai toisella on saatu saaliiksi. Metsästysoikeus on siis maanomistajalla tai jos maa-alue annetaan vuokralle, niin vuokramiehellä sinä aikana kuin vuokrasopimus määrittelee.

Tätä uutta lakia seurattiin erittäin tarkasti sen eri muotoutumisvaiheissa. Alueemme Rantsila on asutukseltaan suhteellisen harvaa, jokivarsille kehittyntä peltoviljelmien kirjavoimaa lakeutta. Eränkävynille oli Rantsilassa tietysti pitkät perinteet, eikä suurempia riitoja esim. eri kylien välillä ollut ilmennyt. Niinpä oli luonnollista, että pyrittiin ajattelemaan eräalueeksi juuri tuollaista asiantuntijoiden suosittamaa tarpeeksi väljää metsästysaluetta, eikä enempää eikä vähempää kuin koko pitäjän 608 km². Yli 60 000 ha olisipa siinä sopiva eräilyä harrastaa! Tällainen oli monen haave, monen edistyksellisen miehen ajatus.

Niinpä syksyllä 1960 alkoi metsästysseuran perustaminen kiinnostaa myös Rantsilan erämiehiä. Heti alusta asti ajateltiin ehdottaa seuran laajuudeksi koko pitäjän käsittävää seuraa. Hankkeen puuhamiehinä toimivat Soini Peltonen, Ilmari Sipilä ja erikoisesti kansalaiskoulun johtajaopettaja Erkki Hilpinen. Erkki Hilpinen oli käynyt luultavasti kaikki senaikaiset metsästäjäliittojen järjestämät riistanhoito- ym. alan kurssit, joita maassamme oli pidetty. Hän antoi seuran perustamiselle kipinän ja todella vahvan. Muistan, kuinka hän tuli luokseni Sipolan koululle ja kysyi mielipidettäni seuran perustamiseen. Olin kovin valmis asiaan, olinhan harrastanut metsästystä jo poikavuositani asti. Erkin kanssa sovittiin silloin, että jos seura perustetaan, niin sen päättäväksi miehiksi pitää saada Rantsilassa metsää omistavat eräilyä harrastavat innokkaat miehet.

Niinpä kuulutettiin kokoon metsästysseuran perustava kokous 7.1.1961 Rantsilan Urheilutalolle. Kokoukseen saapui 33 innostunutta jahtimiestä. Erkki Hilpinen piti sytyttävän alustuksen metsästysseurasta ja toimintaan liittyvistä seikoista. Kokous päätti yksimielisesti perustaa metsästysseuran Rantsilaan. Kun tuli seuralle nimen ehdotuksen aika, niin puheenvuoron pyysi Manne Louet ja mannemaisella huumorilla esitti, että "pannaan nimeksi Rantsilan Koukku ja Paukku". Kuitenkin päätettiin kalamiehet vapauttaa perustettavan seuran toiminnasta, vaikkakin usein pyyntimies on aina pyyntimies, oli se kalaa tai lintua. Kuitenkin seuran nimeksi ehdotettiin "Rantsilan Riistamiehet" ja se yksimielisesti hyväksyttiin.

Johtokuntaan valittiin jo heti ensi kokouksesta lähtien tasapuolisesti 12 jäsentä eri kyliltä.

Jussi Kallinen, Lauri J. Kangas, Sipola

Heikki Hirvelä, Vesa Tervoja, Kerälä

Lauri Kantola, Pentti Pyrrö, Kirkonkylä

Miika Laatikainen ja Olli Näsänen, Savaloja

Kaarlo Linna, Aarne Manninen, Mankila

Ilmari Sipilä puheenjohtaja, Kirkonkylä

Soini Peltonen sihteeri, Kirkonkylä

Yhdistys päätettiin rekisteröidä ja liittyä Suomen Metsästäjäliittoon.

Maanvuokraustoimikunta perustettiin ja siihen valittiin Arvi Pussila ja Iikka Heikkilä, Sipola, Paavo Jaakola ja Jussi Makkonen, Kerälä, Arvo Knuutinen ja Heikki Nissinen, Kirkonkylä, Ville Näsänen ja Viljo Aho, Savaloja, Eino Isoviita ja Pekka Huttunen, Mankila. Maanvuokraus lähti hyvin käyntiin ja innokkaiden miesten keräys oli niin kattava, että eiköhän seuramme ole Suomen suurin yksityisten maista muodostettu metsästysseura, jonka pinta-alaksi muodostui lopulle 50 000 ha. Vuokra-ajaksi useimpiin sopimuksiin merkittiin 10 vuotta, mutta vieläkin on alkuperäisiä yli 30 vuoden sopimuksia voimassa.

Metsästyksestä ei pöytäkirjoissa ole mainintaa hirvenpyynnin osalta v. 1961, mutta kuitenkin pyydettiin hirviä seuran mailta ainakin kuuden seurueen voimin.

Vuonna 1962 laadittiin seuralle ensimmäinen metsästysohjesääntö ja sen yhtenä tärkeimpänä säädöksenä oli, ettei saa metsästä 0,5 km lähempänä asuttua taloa ilman lupaa. Hirvikoeammunnat suoritettiin 100 metrin matkalta ensin Tiituskorventien varrella ja toiset ammunnat järjestettiin Kurrantien varrella Talvitien kankaalla.

Seuran jäseniksi hyväksyttiin kaikki Rantsilassa asuvat maattomat metsästäjät sekä tietysti kaikki maata omistavat metsästäjät. Ulkokuntalaisia hyväksyttiin kolme maatonta, koska he olivat vanhastaan jo metsästäneet hirveä Rantsilassa. Syksyllä 1962 päätettiin pitää peijaiset hirvestyskauden päätteeksi ja hirvimiehet lunastivat henkilökohtaisesti luvan, koska seuralla ei ollut rahoja. Ensin peijaishirven onnistui kaatamaan Sipolan hirviporukka ja se ammuttiin Heikki Nissisen toimesta Varessaareen. Lieköhän ollut kaato puoleksi jo Pulkkilankin puolella, oikein hankalassa paikassa ja oli vaivalloisesti paloina kannettava n. 12 km Sipolan kylään. Hirvenkaatolupia saatiin 17 kpl, hyvin tiukassa olivat pyytää, koska kanta oli pieni.

Toiminta lähti suhteellisen vireästi liikkeelle. Niinpä 1963 järjestettiin ajokoiratuomarikurssit, riistanhoitokilpailut, koulutettiin ammunnan valvojia sekä suunniteltiin ampumarataa. Haulikkoammuntaa harrastettiin Hilpisen johdolla nykyisen kaatopaikan eteläpuolella siten, että kiinnitettiin kantaan kevytrakenteinen heitin pulteilla kiinni. Kävihän se ammunta niilläkin keinoin, kun innokkaita oltiin.

Ampumatoimikunta seuralle valittiin ensi kerran 1968 ja uudeksi ampumapaikaksi saatiin Simojoen maalta hakkuuaukea, johon valmisteltiin lähes luonnonolosuhteita vastaavat ampumapaikat metsästysammuntaan haulikolle. Kuitenkin savikiekkokeitin syyti vinosti singahtelevia kiekkoja seurakunnan entisestä WC:stä, jossa oli kahdet ovet ja peltikatto. Alkuvuosina pidettiin seuranmaista osa aina rauhoitusalueena, mutta myöhemmin omaksuttiin pyyntikiintiöjärjestelmä, joka käytäntö nykyisinkin on voimassa. 1969 laskettiin hirvet pääsiäisen aikoihin lentolaskennalla ja todettiin pitäjä melko tyhjäksi näistä elukoista, joten kevätkokouksessa päätettiin hirvi rauhoittaa. Toimenpide kesti 2 vuotta vuoteen 1972.

Kenneljaosto perustettiin 1971 ja toiminta keskittyi lähinnä ajokoirien kehittämiseen. Myöhemmin hirvikoirien koetoiminnan ansiosta pitäjään on saatu lukuisa määrä korkeatasoisia näyttely- ja käyttökoiria. Kenneljaostoon kuuluu nykyisin pj. Tarmo Pätsi, Matti Kangas, Jari Autio, Pekka Särkipaju, Kalervo Syrjänen, Jouni Tuomela ja Eeva Partala.

Kennel-työn saavutuksia:

Pätsi Tarmo NH Na Emma KV

Koirat: NH Isse uros KV

Rantapelkonen Timo

Koirat: NH uros Rippe KV piirinmestaruus -90 lohko P-S III

Tuokkola Seppo

Koirat: NH Likka KV

Tuokkola Mauno

Koirat: NH Tintti KV

Syrjänen Antero

Koirat: KKK uros Sorro KK KV

Autio Jari

Koirat: NH uros Kilu KV

1972 seura anoi rauhoituksen jälkeen 3 hirvenpyyntilupaa, niin alamaissa oli kanta silloin. 1973 hirvilupia RHY puolsi 4 + 1. 1974 saatiin hirvilupina 3 urosta, 2 naarasta, 4 vasaa, siis yhdeksän neljälle pyyntiporukalle 1 + 1. Päätettiin vielä, että ensimmäinen kaatuva hirvi on peijaishirvi. Näin pyrittiin ainakin peijaisten järjestely varmistamaan. Riistamestarikilpailut suunniteltiin 1975 ja siitä lähtien se on ollut seuran ohjelmassa. Kalevi Kajula on kiertopalkinnon voittanut innokkaana riistanhoitajana omakseen.

1976 hyväksyttiin seuralle oma merkki, joka on suunniteltu pitäjän vaakunasymboliikkaan nojautuen, jotka molemmat ovat allekirjoittaneen luomia. Merkissä musta kuvaa suota (85 % pitäjistä) ja hopeinen Siikajoki jakaa metsästysmaat kahteen puoliskoon ja riistaa symboloivat soiset linnut, riekot.

Seuran metsästysammunnan mestaruuskilpailuja alettiin pitää kesäkokouksen yhteydessä 1976. Perinne on jatkunut siitä lähtien vuosittain.

1977 saatiin hirvenkaatolupia 10 + 4, joten hirvimäärät olivat metsissämme lisääntymään päin, koska 1978 saatiin jo 11 + 9 lupaa, joten vasa ja metsästettiin voimakkaasti ja näinhän hirvikantaa voidaan todella vahvistaa.

1980 Riistamestariksi valittiin Toivo Kaurala. Samana vuonna selkeytettiin liiviporukkaan pääsyehdoja, jossa ehdoksi asetettiin mm.

- 1) asevelvollisuuden suoritus (ei liian nuoria mukaan, nimismies ei hyväksy alle 18 - vuotta) 1981
- 2) seuran jäsenyys
- 3) velvoite osallistua pyyntiin niin kauan, kunnes kaikki lupahirvet oli seurueelle saatu ja vähintään kaksi metsästyskertaa / viikkoa kohden

1980 anottiin jo 26 + 25 = 51 hirvenlupaa ja kanta osoitti voimakasta nousua. Ennustin niinä aikoina, että kymmenen vuoden kuluttua seura saa 400 hirvilupaa. Ennustus herätti hilpeyttä epäilevässä sävyssä.

Rantsilan suuren metsäpaloalueen maasto oli ottanut vahvan risukkokasvillisuuden ja kesällä 1980 suunniteltiin metsähoidollisia myrkytysruiskutuksia, mutta kansa torjui

toimenpiteen yksissätuumin. Seura auttoi muutamaa maanomistajaa alueella järjestetyn risusavottatalkoon muodossa syksyllä 1980.

Vuoden 1982 kevättalvella käynnistettiin suunnitelmat paremman metsästysampumaradan saamiseksi seuralle. Otettiin kaksi suunnitelmavaihtoehtoa:

1. Selkämaan tienvarren soranottoaika tai
2. Kivenmaan hiekanottokenttä

Kivenmaa osoittautui ihanteelliseksi paikaksi ampumatarkoitukseen. Se oli lähellä kylää, mutta tarpeeksi kaukana asutuksesta aiheuttaakseen meluhaittoja. Koska alueen omistaja mv Viljo Makkonen oli myötämielinen hankkeelle, niin seura teki vuokrasopimuksen 30 vuodeksi alueesta ja innostuneet jäsenet pääsivät talkootöihinsä. Lumiahon isoin kauhakuormaaja suoritti alkutasauksen ja loi myös korkeat suojapenkat. Ensimmäisen hirvimerkin ampui läpi tällä radalla Jouni Tuomela. Rakennuksia tehtiin sekä puusta että tiilestä.

Aluetta on rakennettu vain talkootyönä lähinnä hirviporukoitten voimin. Virallista lupaa rakennustyöhön ei ehditty heti hakea, joten luvat oli hankittava jälkikäteen. Luulenpa, että sillä keinoin lupa paremmin saatiinkin. Vuosien varrella ampumarata on laajentunut niin, että se nykyisellään sisältää meille tarpeelliset harjoittelu- ja koeradat. Vuosien varrella siirrettiin alueelle Kurunevalta Honkasalmesta hirsikämpä, jonka kunta lahjoitti seuralle. Siitä saatiin hyvä ampumamaja ja kokouspaikka sadesäiden varalle. Ampumamajan maapohjan käyttöoikeuden luovutti mv Esa Savaloja. Mv Makkosen myytyä tilansa Paavo Väyryselle jatkettiin vuokrasopimusta uuden omistajan kanssa. Seura tuntee kiitollisuutta näille em. maanomistajille ja heidän myötämielisyydestään harrastustamme kohtaan. Ampumaradan vastuullisena hoitajan on koko ajan ollut Kalevi Kajula. Syksyllä 1982 seura pyyti jo 130 hirven kiintiötä. Syksyllä 1983 lupamäärä nousi jo 200 hirveen.

Mainittakoon, että kirkonkylän hirviporukan vieraana vieraili saksalaismetsästäjiä, jotka eivät vieneet yhtään lihoja maahansa, vaan olivat täällä vain Pohjolan luontoa ihailmassa ja samalla osallistuivat nautinnollisesti hirvenmetsästyksen. He ovat osallistuneet myöhemminkin hirvenmetsästyksen.

Koska hirvenmetsästyksen loputtua 30.11.1983 oli koko Siikajokilaaksoon jäänyt paljon hirviä, järjestettiin alueellemme jatkopyyntiä ja Riistamiesten osalle tuli 38 lisälupaa ja ne hirvet kaadettiin tammikuussa 1984. Hieman oli tympeätä tämä jahti kohtalaisten lumien rasittaessa mm. kantavia eläimiä ja luonnonsuojeluväki sai ”vettä myllynsä”.

Hirvikanta oli todella räjähdysmäisesti kasvanut. Niinpä syksyllä 1984 myönnettiin seuralle jo 401 lupaa hirvenkaatoon (241 + 160). Ennustukseni 1980 vuodelta oli toteutunut jo viidessä vuodessa, nytkin hymyiltiin. Mutta itse pyynti ei ollut enää naurunasia. Hirviä ehdittiin kaataa vain 319 kpl ja parhaana kaatopäivänä alueella oli kaadettu 25 eläintä.

Otettiin käyttöön myöskin veteraanihirven kaato. Veteraanit hankkivat lihasta saatavilla tuloilla veljiä kuntoutuslaitoksiin. Veteraanihirven pyynti on ollut seuralle hyvin miellyttävä velvollisuus.

1985 alettiin kilpailla seuran mestaruuksista lajeina:

10 juoksua isohirvi

20 laukauksen metsästysammunta (haulikko)

10 laukauksen pienoishirvikilpailu

1991 sarjoja on ollut: Naisille, Veteraanit, Yl. sarja, Nuoret. Mainittakoon, että RRM:n riveihin lukeutuu myöskin naismetsästäjiä neljä kappaletta, mutta seuran nimenmuutokseen ei ole kuitenkaan syytä ryhtyä, sillä nämä kaikki nämä naiset ovat miesten keskiarvoa parempia mm. hirvenammunnassa.

1985 ammuttiin hirviä 124 + 76 vasaa. 1986 aloitettiin yhteistyössä Siikajokilaakson Riistanhoitoyhdistyksen kanssa hirvikoeammunnat seuran radalla ja tästä lähtien on näin tapahtunut jokaisena kesänä.

1986 hirviä kaadettiin 115 + 55 = 170. 1986 uusittiin ampumaradalle generaattori, jonka jälkeen rata onkin entistä toimintavarmempi.

1987 seuran säännöt uudistettiin. Muutoksena tuli lähinnä vuosikokouksen pito tammikuulle ja puheenjohtajan valinta. Hirviä kaadettiin 78 + 32 = 110. 1988 hirviä kaadettiin 107 + 40 = 147. 1989 hirvikiintiöksi saatiin 100 + 30 = 130. Pienoishirvirata valmistui kesällä 1989 lähes valmiiksi.

1990 hirvenkaatolupia 57 + 39 = 90. Hirvikannat osoittavat pientä laskusuuntaa, mutta jo taas elpymisen merkkejä, sillä 1991 kaatolupia tuli 67 + 33 = 100. (42 + 24 ja 34 vasaa)

Seuran puheenjohtajina ovat 30 –vuotistaipaleella toimineet:

Ilmari Sipilä 1961 – 1963

Soini Peltonen 1963 – 1981

Arvo Knuutinen 1981 – 1982

Mauno Tuokkola 1982 – 1990

Pauli Kokkonen 1990 –

Sihteerinä ovat toimineet:

Soini Peltonen 1961 – 1963

Tapani Pöyhtäri 1963 –

Siikajokilaakson Riistanhoitoyhdistyksessä puheenjohtajan paikka on perinteisesti annettu suurimman seuran edustajalle. RHY:n puheenjohtajina ovat toimineet Soini Peltonen ja Tapani Pöyhtäri.

Yhteisenä suunnitelmana kunnan kanssa on neuvoteltu Kurun turvetuotantoalueen vesilintujärvestä, johon seura antaa rahallista tukea.

Kolmekymmentävuotisen historiansa aikana ovat seuran hirvimiehet kaataneet noin 2 000 hirveä. Se olisi komea karja aitauksen sisään teljettynä. Uusiutuvaa luonnonvaraa parhaimmillaan.

Pienriistakannat ovat olleet tyypillisiä nousuineen ja laskuineen, mutta aina on päästy kuitenkin nauttimaan eräelämän parhaista hetkistä ja saatu pahimmat pyyntihimot tyydynytettyä. Kyllähän meidän kuitenkin erämiehinä pitäisi asettaa luonnossa kulkeminen ja sen ainutkertaisten tapahtumien seuraaminen tulevaisuudessa entistä tärkeämmäksi tavoitteeksi. Metsästäjäpaine riistametsiin on äärimmäisen kovaa, ja seurammekin kohdalla lähes yläkiintiöissään.

Riistaa ei muuten riitä tuleville polville, ellemmme keksi sopivia lisäystoimenpiteitä.

Kiitän tässä yhteydessä erikoisesti maanomistajiamme, jotka ovat mahdollistaneet meille erämiehille kulkea unohtumattoman 30 –vuotistaipaleen rantsilalaisessa erämaassa. Toivokaamme yhdessä luonnolle ja ponnistuksillemme yhteistä kestävyyttä tulevillekin erävuosille.

Tapani Pöyhtäri

Tapani Pöyhtäri

Rantsilan Riistamiehet ry:n toiminta ajalla 1991 – 2012

Suurriistan pyynti

Rantsilan Riistamiehet ry:n toiminta jatkui pääpiirteittäin samanlaisena 1990 –luvun alusta lähtien. Kuten aiemmasta käy ilmi, oli metsästysten pääpaino etupäässä hirven pyynnissä ja lupamäärät vaihtelivat vuosittain. Vuonna 1993 anottiin pyyntilupia 70 + 40 eli yhteensä 110 lupaa. Tuona vuonna ryhdyttiin rakentamaan kunnan tiloja hirvenruhojen käsittelemiseksi ja ensimmäisenä pöytäkirjausten perusteella rakensivat kirkonkylän hirvimiehet lahtivajan Jari Ojalta vuokratulle maalle. Vaja rakennettiin pääosin talkootyönä ja talkoista poisjääminen aiheutti jäsenelle taloudellisia sanktioita.

Vuonna 1993 esitettiin seuralle Rantsilan Raikkaan pihalla olevan Hirvi –patsaan lunastamista 5 500 markan hintaan symboloimaan kyseisen riistaeläimen merkitystä metsästyksessä. Asiaa käsiteltiin vuoden 1994 talvikokouksessa, mutta jäsenistö ei ollut vielä myötämielinen ajatukselle ja ostoesitys kaatui äänestyksen jälkeen 8 puolesta 15 vastaan. Hirvi-patsas siirtyi kuitenkin Rantsilan Riistamiesten omistukseen myöhemmin vuonna 1995 Rantsila -seuran anottua ja saatua hirvenkaatoluvan, jonka kohteena ollut hirvi kaadettiin seuran hirvimiesten toimesta. Kaadetusta hirvestä saadut tulot menivät Rantsila-seuralle ja Riistamiehet esittivät toivomuksen, että Hirvi –patsas edustaisi siitä lähtien symboliarvoltaan Rantsilan Riistamiehet ry:tä.

Hirvikannan vaihtelussa oli meneillään vuonna 1994 laskusuunta, sillä anotuista ja saaduista kaatoluvista, yhteensä 110 lupaa, jäi käyttämättä 12 aikuisen hirven ja 7 vasan kaatolupaa. Nämä luvat oli johtokunta jättänyt jakamatta 14.8.1994 pitämässään kokouksessa hirvikannasta saatujen ennakkotietojen perusteella. Seuraavana vuonna 1995 lupia anottiin 91 kappaletta ja pyynti lopetettiin kesken jahtikauden 29.11.1995 kello 24.00 hirvien vähäisyyden vuoksi.

Vuoden 1996 kesäkokouksessa kolmasosa kokousedustajista oli hirvenpyynnin rauhoittamisen kannalla, sillä johtokunnan esitystä pyynnin aloittamisesta kannatti 26 kokouksessa mukana olleista ja vastusti 14. Seuraavana vuonna anottiinkin vain 20 pyyntilupaa hirvikannan vähäisyyden johdosta. Samaa lupamäärää päätettiin anoa myös vuonna 1997.

Vuonna 1998 Temmesjoen Metsästysseura esitti Rantsilan Riistamiehille yhteislupahakemuksen tekemistä hirvenpyyntiin. Johtokunta päätti kuitenkin, ettei yhteislupahakemukseen lähdetä, sillä 1. seurat kuuluvat eri riistanhoitoyhdistyksiin ja 2. yhteislupa saattaisi vaikeuttaa riistanhoitoyhdistysten suorittamaa hirvikannan seurantaa ja 3. johtokunnan näkemyksen mukaan yhteislupa vähentäisi hirvilupien määrää Siikajokilaakson Riistahoitoyhdistyksen alueella, koska osa saaduista kaatoluvista jouduttaisiin luovuttamaan Liminka-Temmes Riistanhoitoyhdistyksen alueille.

Vuoden 1999 kaatoluvista päätettiin yleisen kokouksen päätöksen mukaisesti jättää yksi lupa seuran maksuvalmiuden parantamiseksi. Seuraavana vuonna näiden ns. seuran hirvilupien määrä nostettiin 2 + 1, joista kaksi oli tarkoitettu maksuvalmiuden parantamiseksi ja 1 hirvipeijaisten järjestämiseksi. Kyseessä olivat aikuisten hirvieläinten kaatoluvat.

Seuraavana vuonna 2000 aloitettiin seuran alueella myös metsäkauriin pyyntiä ja hirvenpyynnissä noudatettiin johtokunnan suosituksen mukaisesti varovaista pyynnin tehostamista ja lisäämistä. Saatujen saaliskauriiden lihat ensimmäisinä pyyntivuosina myytiin huutokaupalla hirvipeijaisten yhteydessä seuran hyväksi.

2001 vuonna Rantsilan Riistamiehet talvikokouksessaan päätti anoa 80 hirvenpyyntilupaa ja kesäkokouksessa päätettiin ns. maanomistajalihojen jaosta siten, että ne tulisi jakaa tasapuolisesti noin kolmen vuoden kierrolla. Tämä siksi, että joidenkin maanomistajien maalle ei kaadu hirvi kuin hyvin harvoin, eivätkä he niin ollen saa hirvenlihaa maanvuokrasopimuksensa perusteella kuin poikkeustapauksissa. Hirvenpyyntilupia tulikin anotun 80 luvan sijasta 59 aikuisen ja 62 vasan pyyntilupaa ja kaikki myönnettyt luvat tulivat käytetyksi.

Vuonna 2002 seuran talvikokous suositti 115 hirvenpyynti- ja 10 – 20 kauriinpyyntiluvan anomista edellisen vuoden myönnettyjen ja käytettyjen lupien perusteella. Tuona vuonna virisi keskustelu myös ns. tienhoitomaksun käyttöönotosta. Tuolla maksulla ajateltiin metsästäjien ottavan osaa metsäautoteiden kunnossapitoon, koska he myös niitä käyttävät. Seuraavana vuonna seuran talvikokouksessa äänestyksen jälkeen tienhoito- / käyttömaksu päätettiin suorittaa korvauksena metsäautoteiden käyttämisestä metsästyksen yhteydessä.

Hirven pyyntilupia päätettiin anoa 2003 vuonna 200 kappaletta. Anotut luvat saatiinkin ja saaduista luvista johtokunta jakoi 18.8.2003 ensin 80 % sekä niin kutsutut ”velvoitehervet” eli seuran taloudellisen tilanteen tukemiseksi kunkin hirviseurueen tuli kaataa yksi aikuinen hirvi, jonka lihat myytiin seuran hyväksi ja peijaisten järjestämiseksi yksi aikuinen hirvi. Loput saadut luvat jaettiin myöhemmin syksyllä, 27.10.2003.

Vuonna 2004 anottiin ja saatiin 150 hirvenkaatolupaa ja, koska hirviä jäi jahtikauden jälkeen alueisiin, niin vuodelle 2005 päätettiin anoa 200 kaatolupaa. Kaatolupien nousu jatkui seuraavana vuonna ja niinpä vuodelle 2006 anottavien lupien määrää kasvatettiin 20 %:lla eli anottiin 240 kaatolupaa. Kauriinmetsästyksessä ei enää käytetty kiintiöitä, vaan metsästys oli vapaata sekä valtakunnallisesti että myös seuran toimesta. Anottuja hirvenpyyntilupia seuralle tuli 160 aikuisen sekä 160 vasan kaatolupaa.

Myös vuosina 2007 – 2010 suuret hirvenpyyntilupamäärät jatkuivat, sillä vuonna 2007 lupia oli 140, vuonna 2008 150, vuonna 2009 140 ja vuonna 2010 hirvenpyyntilupia oli yhteensä 320. Pyyntiluvissa oli ehtona, että puolet myönnettyistä luvista tuli käyttää kahtena vasan kaatolupana, joten vuonna 2010 aikuisen hirven kaatolupia oli 160 samoin kuin myös vasan kaatolupia. Vuodelle 2011 anottiin 200 hirvenkaatolupaa, joista käytettiin vain reilut puolet eli 111 lupaa. Vuonna 2012 anottiin kaatolupia 200 kappaletta, mutta Siikajokilaakson Riistanhoitoyhdistyksen puoltamana seuralle myönnettiin vain 55 hirvenkaatolupaa, joista tuli kaataa vasoina 36 ja 37 aikuisena hirvenä. Aikuisista hivistä päätettiin kaataa viisi seuran hyväksi ja 32 jaettiin hirsiseurueille. Riistanhoitoyhdistys käytti ohjeena puoltaessaan anottuja lupia, että puolletaan vain puolta edellisenä metsästysvuonna saadusta kaatomäärästä. Kaatolupia puoltaessaan Riistanhoitoyhdistyksessä oli vaihtoehtona hirvenpyynnin rauhoittaminen kokonaan metsästysvuonna 2012.

Rantsilan Riistamiehet ry:n kesäkokous 1.8.2012 päätti hirvenpyynnistä, että pyynti aloitetaan vasta 13.10. ja lopetetaan jo 15.12.2012. Hirvenpyyntiseurueiden pyyntijohtajat olivat esittäneet kokoukselle mm: 1. metsästetään tasapuolisesti sekä naaras- että uroshirviä, 2. jos emällä kaksoisvasat, kaadetaan vain toinen vasa ja 3. jos emällä vain

yksi vasa, niin ei kaadeta vasaa lainkaan. Vuonna 2012 seuran kauriinpyyntikiintiöksi esitettiin kesäkokouksessa 10 kaadetun eläimen kiintiötä, joka myös hyväksyttiin. Pyyntin jälkeen alueelle jäävistä hirvistä sekä Riistanhoitoyhdistys että myös Riistakeskuksen Oulun aluetoimisto esitti toivomuksen, että vasaosa osuus olisi 25 – 30 % jäljelle jäävästä kannasta.

Hirvikannan laskuun on esitetty useita eri syitä, joita ovat mm. hirvikannan voimakas verotus metsätuhojen estämiseksi edellisinä vuosina, urosten pyynnin korostuminen naaraiden hyväksi, joka puolestaan on aiheuttanut kannan uros/naaras -suhteen vääristymisen, valtateiden varsille rakennetut riista-aidat, jolloin hirvien eri vuoden aikoina tapahtuva vaellus on estynyt yms.

Pienriistan pyynti

Rantsilan Riistamiehet ry:n alueella pienriistan pyynti on kohdistunut sekä jäniksen metsästykseen että myös vesi- ja metsäkanalintujen metsästykseen. Molempien osalla on tapahtunut metsästettävässä kannassa vaihteluja eri vuosien välillä siten, että metsästettävä kanta on ollut välillä parempi ja välillä heikompi.

Metsäkanalintujen osalla on ollut jo pitkään voimassa sama pyyntikiintiö; yhteensä 5 kanalintua, joista yksi saa olla metso + neljä muuta kanalintua, koppelo ja peltopyy ovat olleet rauhoitettuja. Seuran alueelle istutettua fasaania on saanut metsästää edellytyksellä, että istuttaa saamiensa lintujen tilalle uusia. Fasaanikanta on vaihdellut eri vuosien välillä riippuen siitä kuinka hyvin niitä on ruokittu ja kuinka hyvin ne ovat selviytyneet talven yli. Metsästysaikojen osalla on noudatettu Maa- ja Metsätalousministeriön määäämiä pyyntiaikoja.

Rantsilan Riistamiehet ry. on ollut mukana rakentamassa turvetuotannosta poistunutta Kurunnevan aluetta lintujärveksi sekä taloudellisesti että myös jäsenten talkootyöpanoksilla. Kurunnevan lintujärvi oli rauhoitettu metsästykseltä vuoden 1999 loppuun saakka ja myöhäisempinäkin metsästysvuosina metsästysaikoja alueella on rajoitettu.

Samoin kuin metsäkanalintujenkin osalla, niin myös jäniksen pyynnissä on noudatettu valtakunnallisia metsästysaikoja ja metsästettävä jäniskanta on ollut pääsääntöisesti ihan hyvä, lukuun ottamatta muutamia heikompia vuosia, jolloin jänisrutto on harventanut kantaa.

Jaosto- ja riistanhoitotyö

Rantsilan Riistamiehet ry:llä on ollut seuratoiminnan hoitamiseksi mm. seuraavat jaostot: 1. ampumajaosto, 2. kenneljaosto ja 3. ravintolajaosto.

Ampumajaosto on huolehtinut ampumaradan kunnossapidosta ja ampumaharrastuksen ylläpidosta seuran jäsenten keskuudessa järjestämällä korjaus- ja siivoustalkoita radalla sekä ampumakilpailuja ja harjoituksia jäsenille. Ampumajaoston pitkäaikaisena puheenjohtajana ja vetäjänä on ansiokkaasti toiminut Kalevi Kajula. Ampumajaoston toimintaan ovat osallistuneet myös mm. Jouni Tuomela, Tarmo Pätsi, Jari Autio, Toivo Kaurala, Juha Kaurala, Timo Hankonen, Markku Soini, Kalervo Syrjänen, Paavo Junno,

Juhani Nousiainen, Jouni Kurola, Ilpo Törmäkangas, Jukka Harmanen, Esa Salmela ja Raimo Karpakka. Lisäksi on mainittava, että vuodesta 1997 alkaen Rantsilan Reserviläiset ovat osallistuneet aktiivisesti ampumaradan kunnostukseen ja käyttöön saatuaan radan käyttöluvan seuran yleisen kokouksen päätöksellä 31.1.1997.

Kenneljaosto vastaavasti on kehittänyt jäsenistön metsästyskoiraharrastusta järjestämällä seuran metsästysmailla sekä hirvenhaukkukilpailuja että myös kanakoirakilpailuja. Seuran jäsenet ovat osallistuneet aktiivisesti myös seuran ulkopuolisiin sekä hirvikoira- että myös kanakoirakilpailuihin ja ovat myös saavuttaneet hyviä tuloksia. Aktiivisia kenneljaoston jäseniä ovat olleet mm. Tarmo Pätsi, Matti Kangas, Jari Autio, Pekka Särkipaju, Kalervo ja Antero Syrjänen, Jouni Tuomela, Kaarlo Tuomaala, Ari Rekonen, Pauli Kokkonen, Timo Hankonen ja Reijo Koukkari. Kenneljaoston keskuudesta on valittu seuran edustaja mm. Kennelpiirin kokouksiin.

Ravintolajaosto on valittu lähes vuosittain, mutta jaoston toiminta ei ole käynnistynyt toivotulla tavalla. Asia on ymmärrettävä siltä osin, että ravintolatoiminta ei kuulu suoraan metsästykseseen ja riistanhoitotyöhön.

Riistanhoitovelvoite jäsenistölle on otettu käyttöön vuonna 1994. Velvoitteen mukaisesti jokaisen jäsenen tuli osallistua riistanhoitotyöhön mm. ruokkimalla riistaa talviruokintana ja/tai osallistumalla riistapeltojen rakentamiseen kesällä. Seura on rahoittanut riistanhoitotyötä avustamalla rahallisesti riistapeltojen rakentamista sekä ostanut hirvieläimille tarkoitettuja nuolukiviä hirvenpyyntiin osallistuneiden metsästäjien määrää vastaavasti.

Riistanhoitovelvoitemaksua harkittiin vuoden 1999 talvikokouksessa ja se palautettiin johtokunnan lisävalmisteluun. Velvoitemaksu ei toteutunut täydessä laajuudessaan, sillä sen maksaminen jäi aika pitkälle vapaaehtoisuuden varaan. Velvoitemaksun suorittamatta jättämisestä ei päätetty sanktioita, sillä riistanhoitovelvoitteen täyttämisen valvonta todettiin sangen vaikeaksi.

Rauhoitusalueena seuran alueella on vakiintuneesti ollut Kurun kanavan ja Vanhan kirkon välinen Siikajoen varsi. Tämä alue on ollut rauhoitettu vuodesta 2006 lähtien. Vuosina 2004 – 2005 rauhoitusalue jatkui aina Nivankoskelle saakka.

Seura on kannustanut jäsenistöään harjoittamaan aktiivista riistanhoitotyötä valitsemalla vuosittain ko. työssä aktiivisemmiksi osoittautuneet jäsenet. Vuosittain on valittu talvikokouksessa sekä Riistamestari että Petomestari. Riistamestariksi valinnan edellytyksenä on ollut, että kyseinen henkilö on tehnyt päättyneenä vuonna esimerkillisesti riistanhoitotyötä ja Petomestariksi valinnan edellytys on ollut, että valittu henkilö on osallistunut ja harjoittanut pienpetopyyntiä tehokkaasti ja esimerkillisesti.

Riistamestarin arvonimen ja kiertopalkinnon ovat saaneet seuraavat seuran jäsenet: Kalevi Kajula 6 kertaa, Juha Kaurala neljä kertaa, Kalervo Syrjänen kolme kertaa ja Esa-Tapani Taskila, Petri Makkonen ja Eero Vähä kukin yhden kerran.

Petomestarin arvonimen ja kiertopalkinnon ovat saaneet Juha Kaurala kahdeksan kertaa, Ari Tuovinen neljä kertaa, Kalevi Kajula ja Kalervo Syrjänen kumpikin kaksi kertaa ja Toivo Kaurala, Markku Koukkari ja Jouko Tervoja kukin yhden kerran.

Seuran yhtenäisyydestä

Rantsilan Riistamiehet ry:n valittujen luottamushenkilöiden ansioksi on luettava, että seura on pysynyt likimain yhtenäisenä perustamisestaan lähtien. Kuitenkin 1990 –luvun puolessa välissä seuran pohjoisosaan perustettiin oma seura; Mankilan Metsämiehet. Mankilankylän hirvenpyyntiseurue oli aiemmin pyytänyt yhtenäisenä molemmin puolin Siikajokea, mutta vuonna jo 1989 hirvenpyynti tapahtui siten, että seurue oli jakaantunut eteläpuolen seurueeseen ja pohjoispuolen seurueeseen ja vuoroviikoin vaihdettiin pyyntialueita molemmin puolin Siikajokea. Tätä jatkui aina vuoteen 1996 saakka ja vuodesta 1997 alkaen Rantsilan Riistamiesten Mankilan hirviseurue on pyytänyt pääsääntöisesti vain Siikajoen eteläpuolella ja perustettu uusi seura; Mankilan Metsämiehet, Siikajoen pohjoispuolella. Toisen hajaannuksen aika tuli vuonna 2008, jolloin osa Mankilan hirviporukan pyytäjistä pyrki jakamaan pyyntiseurueen ja pyyntialueen. Johtokunnan evätessä sekä seurueen että myös alueen jakamisen tätä hanketta ajaneet seuran jäsenet yrittivät perustaa oman metsästysseuran alueelle. Tämä kuitenkin epäonnistui ja hanketta ajaneet jättäytyivät kokonaan pois seuran toiminnasta ja osa myös seuran jäsenyydestä.

Yhteistä yllä mainituissa seuran yhtenäisyyttä repivissä tapauksissa on ollut se, että siihen ovat tavalla tai toisella sekaantuneet samat lähinnä ns. maattomat ja ei-paikkakunnalla asuvat seuran jäsenet.

Seuran yhtenäisyys on ensiarvoisen tärkeää mm. pyynninkin kannalta, sillä riista ja sitä hakevat ja seuraavat koirat eivät osaa lukea karttaa eivätkä ne niin ollen tiedä ollaanko omalla vai vieraan seuran alueella.

Aktiivisesti seuran toiminnassa mukana olleet

Seuran toimintaan ovat aktiivisesti osallistuneet seuraavat henkilöt toimimalla mm. johtokunnassa:

Kokkonen Pauli 1993 - 2011, puheenjohtajana 2009 saakka

Näsänen Vilho 1993 - 2005

Aho Matti 1993 - 2002

Pöyhtäri Tapani 1993 - 2004, valittiin seuran kunniajäseneksi vuonna 2000 ja toiminut ansiokkaasti seuran sihteerinä

Kurikka Jussi 1993 - 2005

Junno Paavo 1993 - 96, 2007 - 2012

Tuovinen Ari 1993 - 2012, puheenjohtajana 2010 lähtien

Kajula Kalevi 1993 - 2008

Niva Antero 1995 - 2006, 2011 - 2012

Vähä Eero 1997- 2012

Huttunen Antti 1997 - 2003

Pitkänen Markku 1997 - 2005, 2011 - 2012

Koukkari Markku 1998 - 2008

Tuomaala Kaarlo 1999 - 2011

Soini Markku 2003 - 2009, 2012 -

Kurikka Taneli 2006 - 2012

Kangas Jarmo 2006 - 2011

Yleistä menneiden vuosien ja tulevaisuuden pohdintaa

Metsästyksen ja eränkävynnin merkitys sitä harrastavalle on muuttunut suuresti kuluneiden vuosikymmenien myötä. Aiemmin metsästä haettiin ruuan jatketta pöytään ja metsästä saatavan saaliin merkitys perheen ravintona saattoi olla hyvinkin suuri.

Nykypäivän kiireisen elämänmenon vastapainoksi metsästyksestä haetaan virkistystä ja voimaa arkiseen aherrukseen. Saaliin saaminen sen materiaalisen arvon perusteella on pääsääntöisesti muuttunut ja pääpainoksi harrastuksesta saatavaksi lisäarvoksi on muodostunut samaa harrastavien kanssa yhdessä oleminen ja luonnossa oleskelu. Joidenkin kohdalla on kuitenkin ollut havaittavissa harrastuksesta saatavan taloudellisen hyödyn korostuminen ja sen mukana harrastukseen on saattanut tulla mukaan kateus. Se on ymmärrettävää, mutta ei hyväksyttävää, kun suhteuttaa esim. hirvenpyynnin kautta harrastuksesta saatavaa hyötyä. Vanhan sananlaskun viisaus on edelleen ajankohtainen ”Kateus vie kalat vedestä ja riistan metsästä”.

Viime vuosina metsästäjien keskuudessa on lisääntynyt huoli metsästäystä harrastavien ”ukkoutumisesta”. Tällä tarkoitetaan sitä, että metsästäjien keski-ikä on noussut ja nuoria ei tahdo saada mukaan harrastukseen ja sitä kautta seuran toimintaan. Tähän on omalta osaltaan vaikuttanut se, että metsästyseuroihin jäseneksi pääseminen on vaikeutunut, ellei omista maata seuran alueella, ja myös se, että esimerkiksi hirvenpyyntiin osallistuminen joissakin seuroissa on hyvin rajattua ja uusia hirvenpyytäjiä ei oteta mukaan.

Rantsilan Riistamiehet ry:n osalla huoli ukkoutumisesta otettiin esille jo vuoden 2001 talvikokouksessa ja esitettiin aloitteen tekemistä metsästyks- ja riistanhoitoasioitten eteenpäinviemisestä nuorisolle. Tämä tarkoittaa näiden asioiden huomioimista esim. alueen peruskoulujen yläluokkien paikallisissa opetussuunnitelmissa.

Tehtäväksi saaneena

Antero Niva